1893 — 1963
70-ий рік видання і службі своєму народові та правді

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 23. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 5-го ЛЮТОГО 1963 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 5, 1963 No. 23. VOL. LXX.

КОНҐРЕС І ГРОМАДЯНСТВО СТУРБОВАНІ РОЗБУДОВОЮ СОВЄТСЬКОЇ БАЗИ НА КУБІ

Вашингтон. Голова Сенатської Підкомісії в справах Куби сенатор - демократ Джан С. Стенніс заявив 3-го лютого, що уряд ЗДА може бути змушений вимагати, щоб СССР забрав своє військо з Куби, так, як колись ЗДА домагалися, щоб Москва забрала з острова офензивну зброю — ракети і бомбовики. Стенніс склав цю заяву саме перед рішенням уряду виступити проти тих чужих власників кораблів, які довозять товари на Кубу. Сподіваються, що уряд ЗДА видасть 4- або 5-го лютого зарядження, щоб ті кораблі, які ведуть торгівлю з Кубою, не могли перевозити американських товарів. Одночасно виявилось тепер, що всупереч запереченням уряду, СССР таки розбудував на Кубі свою мілітарну силу, яка тепер має бути, як твердить нюйоркський сенатор Кеннет Б. Кітінг, 10 рази більша від тієї, що була в жовтні минулого року. Це саме потверджує асистент державного секретаря Едвард Мартин, який виступав разом із сенатором Кітінгом на телевізії. В жовтні м. р. оцінювали совєтські збройні сили на Кубі на 8 000, то значить що тепер їх мало б бути там аж 80 000. Мартин сказав в цій справі наступне: „На мою думку, ми, можливо, не доцінювали до деякої міри числа совєтских військ там в час кризи. Кораблі привезли більше, як ми здогадувалися". Кітінг заявив, що уряд повинен зробити дві речі. Сказати американському народові всю правду про те, що діється на Кубі, бо тільки тоді легше буде знайти розв'язку. Президент повинен також виступити рішуче проти тих чужинних кораблів, які возять товари на Кубу, а після того перевозять товар до ЗДА. Уряд ЗДА закликав вже давніше припинити торгівлю з Кубою, але не всі вільні країни зареагували на той заклик. Сенатор Стенніс заявив, що совєтські війська на Кубі мають завдання шантажувати та застрашувати місцеве громадянство, а також, на випадок потреби допомагати при переведенні інвазії з Куби проти якоїсь меншої американської країни. Сенатор сказав, що, можливо, наш час діяти прийде пізніше, бо вчасна акція не завжди є добра. Уряд ЗДА може покористовуватися ще й іншими засобами проти тих чужих кораблів, які возять товари на Кубу. Вліті 1962-го року аж 80 кораблів возили товари на Кубу, після заклику Президента те число зменшилося до 15-ох. Є це в більшості кораблі Великої Британії, Норвегії і Греції. Сен. Стенніс заявив, що в найближчому часі він опублікує основні факти про Кубу. Він сказав, що нікого не оскаржує, але нарід не знає всіх фактів.

Секретар праці Вірц остерігає проти загострювання робітничих конфліктів

Шикаго. — Секретар праці Віллард Вірц, промовляючи в Крайовій Академії Третейських Суддів заявив, що треба буде ухвалити протистрайковий закон, коли працедавці й робітники не зможуть мирним способом заключити нового договору про працю. Вірц сказав, що відносини між працедавцями й працюючими стали тепер такі критичні, якими вони були під час відомих сидячих страйків в 1930-их роках та під час страйків на залізницях і в копальнях при кінці 40-их років. Вірц заявив, що і робітники і працедавці не доцінюють в цій ділянці публічної опінії, яка не є вдоволена з того, що тепер діється, і тому радо може підтримати тих, які пропонуватимуть нові закони в справі страйків. Громадянство вже прийшло до того переконання, що воно мусить подбати про те, щоб працювала промисловість чи транспортові засоби тоді, коли заінтересовані працедавці і робітники не зможуть добровільно погодитися. Вже є в Конґресі законопроєкт про те, що тбеба робити, коли довгі страйки загрожують економіці, і коли не можна послуговуватися дотеперішнім законам Тафта Гартлі.

Понад 100 осіб згинуло в Еквадорі, коли завалилася шкільна каплиця

Квіто, Еквадор. — В каплиці Коледжу ім. Серця Марії згинуло 99 дітей і 4 вчителі, коли внаслідок дощів завалилися стіни й частина даху тієї каплиці, в якій зібралися на Богослуження 450 осіб. Між жертвами цієї катастрофи є діти від шкільного садочка почавши до кільканадцятилітніх студентів торговельних курсів. Між вчителями є 3 черниці і одна світська. Крім того коло 80 учениць є важко поранені. Катастрофа сталася в селі Бібліяні. Уряд вислав літаками допомогу. 10 років тому будова коледжу була пошкоджена внаслідок землетрусу. Будинок направляли, але, видко, це не скріпило будівлі. Сестра Меліда, яка щасливо пережила катастрофу, оповідає про жахливі сцени, які нагадують Дантове пекло. Ціле село збіглося, щоб допомагати пожежникам рятувати живих і виносити мертвих.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** найменував 48-річного сина колишнього президента Френкліна Д. Рузвелта молодшого підсекретаря торгівлі з річною платнею $ 21,000. Рузвелт давніше був конґресменом, а тепер він мав аґенцію для продажу імпортованих авт. Дехто гадає, що Ф. Д. Рузвелт молодший має стати секретарем торгівлі, бо Лютер Годжес мав би залишити своє становище, але секретар Білого Дому П'єр Салінґер заперечив цю поголоску.

● **Комісія Атомової Енергії** повідомляє, що в найближчих роках відбуватимуться проби, як можна за допомогою атомової енергії копати канали, копальняні шиби, порти і т. п. До цих пробних експльозій вживатимуть такої атомової сили, яка рівняється від 10,000 до одного мільйона тони вибухового матеріялу ТНТ.

● **Перші Летунські Олімпійські Змагання** відбудуться в Каліфорнії при кінці тижня у зв'язку з Днем Праці в 1964-му році. Це будуть міжнародні Олімпійські Змагання і їх організує Міжнародна Летунська Організація та Крайове Аеронавтичне Товариство.

● **Число американців у віці понад 65-ох років** в останніх 90-ох роках збільшилося на три рази більше, як населення цілої країни. В 1870 році кожна 35 особа у ЗДА мала більше як 65 років, а в 1960-му кожна 11-та особа переступила вже 65-ий рік. В останніх 50 роках населення цієї країни зростає на менше як два відсотки, а старша частина населення збільшується річно майже на 3.5 відсотка.

● **Д-р Сем Шепперд**, який відбуває кару досмертної тюрми за вбивство своєї вагітної жінки в 1954-му році, не може бути звільнений дорогою ласки, бо суд може розглянути його просьбу 1965-го року. Шепперд заручився з німкою, але одружитися з нею не зможе, поки перебуває в тюрмі.

МОЛОДЕЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ НЮ ЙОРКУ ВІДЗНАЧИЛИ 45-ту РІЧНИЦЮ КРУТ

Ню Йорк. — У неділю 3-го лютого в Джуніор Гай Скул з великим успіхом відзначено тут 45-ту річницю героїчного бою під Крутами. Академію влаштувала Координаційна Комісія Молодечих Організацій при Комітеті Об'єднаних Американсько - Українських Організацій м. Ню Йорку: „Зарева", Ліги Молоді Північної Америки, Ліги Української Католицької Молоді, МУН, ОДУМ, Пласт, СУМА, Т-ва Української Православної Молоді, ТУСМ, Української Студентської Громади і Українського Спортового Клюбу. Академія розпочалася фортепіяновим виконанням американського гимну і спонтанним співом „Боже Великий, Єдиний". Вступне слово виголосив заст. голови Координаційної Комісії Молодечих Організацій Вол. Будзяк, а з святочною доповіддю виступив голова Координаційної Комісії Павло Дорожинський. В мистецькій програмі квартет студенток Українського Музичного Інституту: Оля Кіра, Надя Яворів, Ірка Рипчук і Марійка Сенів, при фортепіяновому супроводі Марійки Ціснк, виконав „Адажіо і Аллеґро" Телеманна, „Максим козак Залізняк" Р. Левицького і „Пісню моряків" Р. Вагнера. В другій частині програми з деклямаціями виступили: Таля Качмарська („З циклу Крути"), Ірка Демидович і Євген Личманенко („Крути" Марка Босслава), а в збірній рецитації вірша „Бій під Крутами" Вол. Янева: Марійка Глуха, Ірка Демидович, Таля Качмарська, Марійка Кіра, Євген Личманенко, Світлана Луцька, Лариса Микуленко, Юрій Микуленко, Христя Прокіп, Олександер Струтинський, Наталка Шалай, під керівництвом В. Осипенка, в музичному оформленні проф. В. Грудина. Ансамбль Бандуристок при Осередку СУМА в Ню Йорку під керівництвом п. Данилова виконав повстанську пісню „Збудись Україно" і „Зоріла золота заграва" на слова В. Янева. Оформив сцену з оригінальними світловими ефектами маєстро Михайло Черешньовський. Публіка виповнила залю по береги: жадного місця не залишилось вільного, і багатьом прийшлося стояти в проходах.

Пласт і СУМА в Джерзі Ситі спільно згадували Крути

Джерзі Ситі. — Подібно, як молодечі організації міста Ню Йорку спільно відзначили роковини героїчного бою української молоді проти московської навали під Крутами, так і молодь Джерзі Ситі, зорганізована у своїй Пластовій станиці та осередку СУМА, спільно вшанували цю однаково світлу, як і трагічну подію в українській історії. 3-го лютого ц. р. перед полуднем пластуни і сумівці із своїми провідниками і виховниками, всі зодягнені в свої однострої та із своїми прапорами, перейшли із своїх домівок в Народному Домі до більшої залі, де вже були зібрані переважно їхні батьки. Свято започаткував короткою промовою про геройство Крут голова місцевої Пластової Станиці, пл. сен. Маркіян Титла. „Різнять нас тільки краски наших одностроїв, але єднають усе: те саме гасло „Бог і Україна", що виписане на наших прапорах, єднає нас кров крутянських героїв та змагання за здійснення тих ідеалів, за які вони поклали свої буйні голови" — говорив він, куртуазійно звертаючись до сумівців. З подібною куртуазією зверталися й сумівці до пластунів, виконуючи спільно з пластунами всю програму свята. Зворушливу доповідь про Крути виголосила сумівка Гаврилюк. Деклямували пластун - юнак Любомир Білик і маленька сумівка, але велика деклематорка — Ганя Дидик. Були також збірні деклямації. Це зворушливе свято закінчено співом: „Ще не вмерла Україна".

Число безробітних збільшилося в січні на 855,000 і становило 4,672,000

Вашинґтон. — Асистент статистичного комісара в департаменті праці Гаролд Ґолдстейн ствердив, що впродовж цілого минулого року не було жадного поліпшення в стані безробітних, бо число безробітних в січні ц. р. становило 4,672.000, на 855,000 більше в порівнянні з груднем 1962-го року. Число затруднених зменшилося в порівнянні з груднем на 1,626.-000 і виносило в січні 65,-935.000. Число безробітних в січні ц. р. становить 5.8 відсотка всіх робітних сил стільки саме, що і в січні 1962-го року. Число затруднених в січні зменшилося тому, що втратили працю ті які сезоново працювали на пошті перед Різдвом і Новим Роком. В січні зменшилося число тих затруднених, які працюють під голим небом бо були сильні морози і сніговії. І в лютому не передбачається, щоб зменшилося число безробітних.

ПАНОРАМА НЮ ЙОРКУ НАД ЗАМЕРЗЛИМ ГАДСОНОМ

Внаслідок важких морозів позамерзала теж і нюйоркська пристань. На фото: вкриті кригою води Гадсону і за ними панорама долішнього Ню Йорку.

В КАНАДІ УРЯДОВА КРИЗА, РАХУЮТЬСЯ З МОЖЛИВІСТЮ ВИБОРІВ

Оттава. — 3-го лютого в столиці Канади в політичних колах говорили про те, що можливі є федеральні вибори у зв'язку з непорозумінням Оттави з Вашинґтоном в справі атомового збросння. 4-го лютого почалася дискусія в парляменті в цій справі, і можливо, що в найближчому часі буде розв'язаний парлямент і розписані нові вибори. В суботу 2-го лютого прем'єр Діфенбейкер відбув три і півгодинну конференцію з членами свого кабінету, нараджуючися над ситуацією, яка заіснувала між ЗДА і Канадою в справі атомової оборони Канади. Прем'єр Діфенбейкер не видав комунікату про зміст нарад, але обсерватори, які стоять близько уряду, твердять, що вибори відбудуться в найближчому часі, бо Канада не вимагає від прем'єра нічого меншого, як того, щоб весь нарід висловився в справі тієї образи, яку завдав Канаді державний секретар ЗДА Дін Раск в середу минулого тижня (30-го січня). Діфенбейкер відвідав і генерального губернатора Джорджа Ваніє. Проти змісту і форми Раскової заяви гостро виступив прем'єр Діфенбейкер, називаючи дію державного секретаря вмішуванням у внутрішню політику самостійної Канади. Раск просив вибачення в справі форми своєї заяви, але повторив свої закиди щодо того, що Канада не хоче прийняти атомової зброї від ЗДА, і внаслідок цього північний кордон і ЗДА і Канади фактично не є боронений проти можливої атаки з півночі. Уряд Діфенбейкера знаходиться в нестійкому становищі, бо він є урядом меншости, маючи тільки 115 послів на всіх 265. Атака Раска на Дефенбейкера, в дійсності, не трафила в нього, тільки в голову опозиційної партії лібералів Лестера Пірсона. Тепер жадний канадійський уряд не зможе погодитися на те, щоб прийняти атомову зброю, бо це виглядало б, що діє під пресією ЗДА. Діфенбейкер протестував проти того, що Раск хоче змусити Канаду прийняти від ЗДА атомове озброєння. Діфенбейкерів міністер оборони Даґлес Даркнес, який був найсильнішим прихильником співпраці із ЗДА в ділянці оборони, заявив, що державний департамент погіршив його становище. Він сказав: „Я не можу зрозуміти того курсу акції, який прийняв державний департамент, бо той курс може створити непотрібні труднощі до змагань прийти до порозуміння в тій життєвій справі, як державна безпека обох наших країн". Становище державного департаменту, як повідомляє кореспондент щоденника „Філядельфія Інкваєрер" Юджін Ґріффін із Оттави, гостро критикує канадійська преса також і за те, що його опубліковано як повідомлення до преси.

Британія закидає Франції шукання союзу з Совєтами

Вашинґтон. — Британський амбасадор у Вашинґтоні Дейвід Ормсбі Гор заявив у радіотелевізійній програмі в минулу неділю 3 лютого ц. р., що французький през. Шарль де Ґоль плянує союз з Совєтським Союзом, після того, як відвернеться від З'єдинених Держав і Британії. Британський державний муж мотивував своє твердження споминами самого де Ґоля, де той твердить, що Франція мусить змагати до збереження своєї провідної ролі у Західній Европі з остаточною ціллю заґарантувати собі цю ролю відповідними союзами „по обох сторонах". Франція де Ґоля — запевняв британський дипломат — хоче стати, згідно з споминами французького президента, одною з трьох світових потуг — посередині між „англо - американським табором" та Совєтським Союзом. Однак французький амбасадор у Вашинґтоні Ерве Альфан рішуче заперечив, наче б Франція плянувала „неґідний торг" з СССР або проголошення невтральности. Він признав, що Франція змагає до створення сильної Европи, але — казав він — вона буде тією третьою великодержавою яка зберігатиме свій союз з З'єдиноню Державою. Західня Европа не може бути невтральною — казав Альфан.

В Сінґапурі внеможливлено комуністичний переворот — арештовано 100 провідників

Сінґапур. — Рада Безпеки в Сінґапурі в порозумінні з урядом сусідніх Маляїв виарештувала несподіваною акцією коло 100 провідних комуністів, здебільша китайців, та їх головних поплентачів, які разом плянували перевести в Сінґапурі, на південному шпилі Маляйського півострова, чи пак на острівці за пів милі від Маляїв, комуністичний переворот. Комуністи й усі ліві елементи, підтримувані з-зовні однаково комуністичним Китаєм, як Індонезією, були проти створення Федерації Маляйзія, яка стояла б у тісній співпраці з Британією та охоплювала велику частину південно - східнього азійського обширу. Маляйський міністер внутрішніх справ заявив, що Малаї не бажають собі мати під своїм боком „азійську Кубу". Сінґапурська Рада Безпеки, до якої належать три сінґапурці, три британці і один молаєць, заборонила теж усі публікації та всю пропаґаду комуністів.

Братство кол. вояків І Української Дивізії відзначило її 20-річчя

Філядельфія. — Братство кол. вояків І Української Дивізії Української Національної Армії почало відзначувати 20-річчя постання Дивізії, яке припадає на цей рік, урочистим бенкетом, концертом і пізнішим балем у Філядельфії 2 лютого ц. р. Відкрили вечір голова Філядельфійської станиці Братства, як господар імпрези, М. Гизь, та голова Головної Управи Братства інж. І. Скіра. Головну промову виголосив колишній капелян Дивізії о. д-р Ізидор Нагаєвський, який провів теж початкову молитву. Між приявними, що вітали те свято, були представник Українського Конґресового Комітету Т. Дармограй, командант Американсько-українського Леґіону п. Повп, президент Головної Управи Об'єднання кол. вояків українців д-р В. Ґалан і ін. Кінцеву молитву, до якої виструнчились на залі кольсотки приявних кол. дивізійників, провів о. прот. Желехівський. В мистецькій частині виступили артист Я. Пінот Рудакевич з монологом львівського „пролетаря"-дивізійника, Оксана Рудакевич з рецитацією власної поеми у честь Дивізії, Микола Понеділок, що відчитав своє оповідання про сон скитальця вояка та Марія Лисяк, що відспівала кілька пісень. При фортепіяні — Лідія Бульба. Тостмайстром бенкету був Олег Лисяк. Аранжерами балю були Мирослав Прончак і Богдан Скасків. Грала оркестра Малиновського з Честеру. Під час балю виступала з своїми продукціями танцювальна група Юного СУМА з Філядельфії. Приявних у великій залі Райфл-клябу про 8 вул. і Табор Рд. було кругло 500 осіб.

БРИТАНІЯ Й ІТАЛІЯ СТВЕРДИЛИ ПОВНУ ОДНОЗГІДНІСТЬ

Рим. — „Обидва прем'єри одностайно погодились, що вони з жалем прийняли невдачу брюссельських переговорів (про приступлення Британії до Спільного Господарського Ринку) і що вони вважають, що ця невдача не може заподіяти тривкої шкоди европейській спільноті"— кажеться буквально в офіційному комунікаті, що його проголошено наприкінці триденних нарад, що їх від минулої п'ятниці до неділі перевів британський прем'єр Гаролд Мекміллен у столиці Італії. Обидва прем'єри, безпосередньо або в товаристві своїх найближчих співробітників, перевели 8 годин на нарадах. В товаристві британського прем'єра знаходився також лорд королівської печаті Едвард Гіт, який був представником Британії на невдачних переговорах з шістьма членськими державами Спільного Господарського Ринку та який детально поінформував італійських державних мужів про хід і розбиття переговорів внаслідку „вета" проголошеного Францією. У проголошеному комунікаті стверджено повну однозгідність думок Італії і Британії в головних міжнародних справах, зокрема щодо потреби політичної, економічної й військово-оборонної співпраці з Америкою в атлантійському обширі. Рішено затіснити британсько-італійські політичні, економічні, торговельні та культурні взаємини. Стверджено, що погляди Британії і Італії погоджуються з поглядами Америки на сутні політично-економічні проблеми, як це перевірив недавно італійський прем'єр, що відвідував Вашинґтон. Цей затіснений британсько-італійський союз є — за західніми коментарями — негайною відповіддю на політику французького президента де Ґоля, що змагає до запевнення Франції провідницької ролі в Европі. Мекміллен був також на довшій авдієнції у римського Папи Івана XXIII, але він рішуче заперечив вістці, що появилась в італійській пресі, наче б Папа заповів посередництво й інтервенцію у французького президента де Ґоля у справі конфлікту між Британією і Францією. За одну з найголовніших точок порозуміння між Мекмілленом і італійським прем'єром Фанфані вважають згоду обох прем'єрів на пропозицію президента Кеннеді, щоб членські країни НАТО мали колективну ядрову зброю під спільною відповідальністю та під зверхністю головного команданта збройних сил НАТО. Цією нуклеарною збросю буде в першу чергу ракета „Поляріс", вистрелювана з атомово-підводних човнів, які вже стаціоновані на британських водах і будуть також на водах італійських. Де Ґоль відкинув пропозицію президента Кеннеді, наполягаючи на тому, що Франція змагає до своєї власної і від нікого незалежної атомової зброї.

Папа хворий, все ж прийняв британського прем'єра Мекміллена

Рим. — Папа Іван XXIII захворів грипою, але не зважаючи на те прийняв в минулу суботу британського прем'єра Гаролда Мекміллена та перевів з ним спершу в чотири очі півгодинну розмову, опісля прийняв на 10-хвилинній авдієнції гурт співробітників Мекміллена. Папа й Мекміллен розмовляли по-французьки. Папа дав британському прем'єрові три медалі, випущені Ватиканом з нагоди Вселенського Собору. В офіційному комунікаті сказано тільки, що розмова була „сердечна". Мекміллен відвідав Папу у перерві в нарадах, що їх британський прем'єр вів у Римі з керівними італійськими державними мужами. Папа був в минулу суботу приявний на традиційній церемонії роздачі свічок у т. зв. Клементійській залі Ватикану і тоді всі приявні могли ствердити, що Папа захрип та почуває себе недобре. Він не послухав лікарів, які радили йому стриматись від участі в публічних виступах та виснажливих церемоніях.

2 літаки зударились над Анкарою: коло 100 вбитих

Анкара. — В минулу п'ятницю 1-го лютого ц. р. два літаки — пасажирський турбомоторовий літак типу „Вайкавнт" і військовий літак ДС-3 зударились „голова в голову" над самим центром турецької столиці Анкари під час рухливої денної пори, коли на вулицях міста було повно людей. На пасажирському літакі було 11 пасажирів 3 члени залоги, а на військовому 3 летуни — всі 17 осіб згинули. Між ними було й 5 американців, а серед них пара 18-літніх студентів, наречених, що їх батьки є професорами в Анкарі. 62 особи згинули відразу, коли рештки тих двох машин впали на центральну площу міста, а горюча газоліна падала наче вогненний дощ на дахи домів і спричинила катастрофальну пожежу. Від 100 до 200 осіб з-посеред прохожих були поранені, між ними 48 осіб опинились на листі критично хворих, з яких коло половини збільшить число померлих. У Туреччині проголошено національну жалобу. Радіостації припинили музику й розвагові програми. Військо замкнуло центр Анкари, не допускаючи туди людей. Катастрофа скоїлась тоді, коли обидві машини влетіли в хмару низько над містом з протилежних сторін. Пасажирський літак обнизив лет для осідання на недалекому летовиці.

У СВІТІ

● **Кім Іль Сунг** північно - корейський комуністичний прем'єр став по боці комуністичного Китаю в його спорі з Совєтським Союзом. Цей азійський комуністичний ватажок натаврував у своїй статті ,яку потім передано через північно - корейське радіо, нібито намагання Хрущова „ізолювати й збойкотувати" комуністичний Китай в міжнародному „соціялістичному" таборі. По стороні комуністичного Китаю проти Москви є також сильна індонезійська комуністична партія.

● **700 західньо - берлінських митних поліціянтів** на доступах до Західнього Берліну дістали з днем 1-го грудня м. р. американські автомати найновішого типу.

● **Британський прем'єр Мекміллен**, у відповіді на запит у палаті громад заявив, що Британія могла б „взяти під увагу" концепцію Хрущова про протекторат Об'єднаних Націй над Західнім Берліном, при умові, що в ньому залишаться західні гарнізони, що буде вільний доступ до Західнього Берліну та що його населення зможе само вирішити систему, в якій хоче жити.

● **Норвежський уряд** відмовив продовження візи совєтському кореспондентові ТАСС-а Валерієві Павлову, бо його прихоплено, як він закрався до кімнати парляментарної комісії для закордонних справ, де знаходились важливі тайні документи.

● **У Лондоні** відбулось урочисте святкування пам'яті недавно померлого лідера опозиції Гю Гейтскелла, в якому взяли участь також прем'єр Мекміллен і всі члени британського уряду. З Західнього Берліну прилетів на те святкування посадник Віллі Брандт. Гейтскелл і Брандт — соціялісти.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Дарунок Москві

Вівторок 29-го січня 1963-го року готов увійти в історію, як „чорний день Европи". В тому дні розбилася дводенна конференція міністрів закордонних справ шістьох західньо европейських держав, що становлять Спільний Господарський Ринок, на порядку якої було прийняття Англії до тієї европейської спільноти, проти чого рішучо виступив французький президент де Голь. Тому Англії до цієї спільноти не прийнято.

Агенція „Юнайтед Пресс Інтернешенел" у своєму комунікаті з Лондону 30-го січня цього року подала: „. . . Багато газет твердять, що єдиною особою, яка скористала на заламанні переговорів (з Британією про її членство у Спільному Господарському Ринку) був Хрущов". Німецька „Ді Вельт" у Гамбургу писала: „Тим третім, що смілвся 29-го січня, який був чорним днем для Европи і західнього союзу, був Хрущов; несподівано впав йому у кишеню успіх". Речник португальського міністерства фінансів, Фернандо Мутіно, заявив: „єдиною людиною, яка радісно затирала руки за своїм писемним столом у Кремлі, був Хрущов, коли він на своє превелике здивування довідався, що раптом знайшов союзника у справі роз'єднування Заходу". Голова комісії закордонних справ у норвезькому парляменті, Фінн Мое, перестеріг: „Мусимо тепер діяти так, щоб виминути можливі небезпечні наслідки для оборонної співпраці в НАТО". Стокгольмський „Дагенс Нігетер" у невтральній Швеції признав також, що провал переговорів з Британією „це сумний епілог, за який відповідальність падає тільки на одну особу, де Голя". Найбільш поширений західньоберлінський „Б - Ц ам Міттаг" подав вістку про невдачу в Брюсселі під великим заголовком „Чорний день для Европи". Ва навіть багато французьких газет дуже песимістично поставились до становища де Голя в цій справі. „Фіґаро" писав, що це був „безпощадний удар не по Британії, а по самому Спільному Господарському Ринку". „Батько" цієї організації, визначний французький діяч - економіст Жан Монне, на доказ свого твердження, що „ситуація дуже поважна", покликався на „захитання взаємного довір'я, потрібного для тієї спільної згоди, яка конечна, щоб зберегти саме життя нашої спільноти . . ."

Це лише кілька голосів, які характеризують нинішню ситуацію, що несподівано розвинулась у користь Москви. Американський амбасадор у Москві Фой Колер, який перебуває тепер на нарадах у Вашінгтоні, пригадав: „Всім відомо, що Совєтський Союз був завжди проти Спільного Господарського Ринку". Ця могутня західньоевропейська економічна організація грає куди більшу ролю, як тільки засіб для піднесення добробуту в країнах, що їх вона охоплює. Вона доказує вищість приватницької вільної системи продукції і торгівлі над державно - комуністичною, — вона маніфестує абсурдність ідеї про конечність боротьби кляс та невідхильність робітничої революції проти „експлуатуючої буржуазії", — вона мобілізує всі господарські ресурси Західньої Европи.

Ще яскравіше ця совєтська користь виявляється в політичному напруженні, що постало між Францією, з одного боку, та Британією і ЗДА, з другого. Державний діяч такої міри, як старенький Бернард Барук, висловив у своїй статті з 1-го лютого цього року в „Філядельфія Інквайрер" острах, що політика де Голя „може привести до упадку західнього союзу". Чого ж більше бажають собі Хрущов і всі його звеличники?! Де Голь і французький уряд, що одноголосно затвердили поведінку свого міністра закордонних справ в Брюсселі, виходили із вузького господарського та престижевого інтересу Франції, — з засновку змагання Франції до передової ролі в Европі. Наведені голоси виходять з точки зору потрібної єдности вільного світу, як передумови успіху в боротьбі з Москвою.

Організоване обурення

Роз'ярена реакція Москви на факт відзначення Дня Української Незалежности проклямаціями губернаторів американських стейтів та посадників американських міст, молитвами й промовами в Конґресі ЗДА може бути не тільки підтвердженням факту, що московські большевики вважають такого роду акцію на міжнародному полі за крайньо невигідну, а то й загрозливу для свого престижу й безпеки, але й дуже показовою ілюстрацією способів, з допомогою яких вони організують „народне обурення".

Про те, що у ЗДА урочисто відзначувано 45-ті роковини проголошення Української Незалежности, довідалися вперше слухачі московського радіо з повідомлення ТАСС'у, переданого 23-го січня, тобто на другий день після проведення молитви за Україну і її незалежність у Сенаті ЗДА. Але, передаючи таке повідомлення, ця ж офіційна „Телеграфна Аґенція Совєтського Союзу" не вважала за потрібне вичекати, щоб дійшло воно до слухачів, і дальший зміст свого комунікату виповнила заявами . . . обурення. Отже, ще поки це повідомлення дісталося до свідомости слухачів, редакція ТАСС'у вже ніби мала змогу одержати „численні листи" від них і зацитувати „гнівні слова" віддалених на сотки миль будівельного робітника і депутата до Верх. Совєту УССР Петра Степанчука, письменника Мик. Тарновського, голови колгоспу Вас. Рубаника.

Призбиравши таку артилерію для своєї атаки на американських „імперіялістів" і українських „буржуазних націоналістів", ТАСС висипався з нею на сторінки совєтських газет, з тим тільки, що в газетах, які появляються на території України дослівний текст повідомлення ТАСС'у й одержані ним від слухачів листи надруковано за підписом РАТАУ. Появилися такі однозгідні щодо подробиць і лайки повідомлення 24-го січня і в „Радянській Культурі", і в російськомовній київській „Правді Украины", і в російськім та українськім виданнях київської „Робітничої Газети". Щоб хоч трохи урізноманітнити отой „вибух народного обурення", в „Радянській Україні" на першій сторінці, всупереч усій дотеперішній практиці, надруковано . . . фейлетон Федора Маківчука із карикатурою якогось Р. Абраменка з нісенітним твердженням, що українцям у Ню Йорку поліція виплачувала по 7 долярів за те, щоб вони їхали до Олбані на проголошення Дня Української Незалежности. Фейлетон Маківчука повторила московська „Правда" аж 26-го січня. За „Радянською Україною" також і „Літературна Україна", але вже 25-го січня, очевидно, не мавши під рукою оригінального матеріялу, передрукувала заяву Миколи Тарновського з комунікату ТАСС'у, чи пак РАТАУ, і добавила до неї „заяву" теж письменника Валентина Речмедіна під назвою „Відьомський шабаш".

З трохи більш оригінальним матеріялом, але в тому, що й попередні, стилі виступили тільки московські „Ізвєстія", надрукувавши на першій сторінці карикатуру Єфимова і „Міжнародний фейлетон" із сфінґованим підписом „Т. Бульба младший" п. н. „Язик Рокефеллера до Києва не доведе". Зміст цього „міжнародного фейлетону" пройнятий намаганням довести, що губернатор Ню Йорку „переплутав" дату проголошення незалежности України, бо, мовляв, цим днем має бути не 22 січня 1918 р., а 25 грудня 1917 р., коли, нібито, „українські трудящі встановили в Україні совєтську власть".

В усіх цих заявах повторюється на всі лади, що українці не потребують ніякого „визволення", що вони „щасливі", що вони не дозволять „загребущим рукам" залазити в їхню „світлу хату". Організоване Москвою „обурення" тільки підкреслює вартість акції американських українців, зв'язаної із щорічним відзначуванням роковин 22 січня.

БУРЕВІЙ НА РОБІТНИЧОМУ ОБРІЇ

Недавно преса принесла вістку про те, що президент Кеннеді не вноситиме цього року законопроєкту, згідно з яким можна було б вирішувати спори між робітниками і працедавцем після того, коли використано всі засоби закону Тафта - Гартлі, значить, коли після 80-денного припинення страйку не дійшло до відновлення контракту.

Така ситуація постала на східньому узбережжі, де портові вантажники відновили страйк після 80-денної перерви, і уряд, не мавши права вмішуватися до цього спору, міг тільки просити Конґрес ухвалити новий протистрайковий закон.

Окрема тричленна Комісія під проводом сенатора Вейна Морса опрацювала проєкт, на який погодилися і спілка портових вантажників і корабельні компанії.

Страйки — це велика перешкода для росту економіки. Президент Кеннеді під час виборчої кампанії 1960-го року заявляв, що головна його ціль — приспішити темп росту народного господарства, щоб зменшити безробіття і кожного року забезпечувати новими варстатами праці мільйони робітників, які після закінчення шкіл виходять на ринок праці.

У 1962-му році в ЗДА 1 250 000 робітників брали участь в 3 550 страйках. Внаслідок цих страйків втрачено 19 000 000 робітних днів, зменшилася продукція і обнизилися прибутки робітників. Але, минулорічні страйки в загальному, сказати б, бюджеті трудового часу не становили й одного відсотка. Фахівці від робітничих проблем передбачають, що цього року число страйків збільшиться принаймні на 50%. Загально відомо, який шкідливий вплив на економіку країни мали й мають страйки вантажників, газетних друкарів в Ню Йорку та Клівленді і транспортових робітників у Філядельфії.

Президент Кеннеді погрожував портовим вантажникам новим протистрайковим законом, якщо вони не приймуть пропозицій третейської комісії, що її очолював сенатор Морс. Ця погроза допомогла, і вантажники погодилися на 37-центове підвищення платні за годину праці впродовж двох років, хоч домагалися загального збільшення платні за годину праці аж на — $1.03. Менше вдоволені були корабельні компанії, які пропонували підвищити платню тільки на 22 центи.

Навесні цього року можливі є страйки в ключових галузях промисловости. І так, в травні 450 000 сталеварів домагатимуться збільшення платень і вплат на різні фонди. Того ж місяця 450 000 залізничих робітників мають почати переговори про новий трудовий контракт, бо залізничі компанії плянують ввести новий реґулямін праці, щоб усунути ті категорії робітників, які вже непотрібні залізницям внаслідок автоматизації праці. Вліті мають початися переговори про нові умови праці і в інших родах транспорту.

Журналіст Пітер Неґен заявляє, що тепер важче дійти до згоди між робітниками і працедавцями тому, що робітники стали „войовничими", а працедавці „вперто" тримаються старих засад, хоч нові часи створюють щораз нові проблеми. Працедавці мусять зрозуміти робітників, які бороняться проти механізації праці, що спричиняє безробіття, заступаючи людей машинами. Справа автоматизації грала особливу ролю в страйку портових вантажників, бо корабельні компанії хотіли зменшити число бриґад, які розвантажують кораблі. Ця справа криється також „на дні" спору між газетними друкарями і видавцями.

Відомий журналіст Дру Пірсон, пишучи на цю тему, заявляє на вступі: „ Я ризикую, що мене можуть назвати ворогом робітництва, хоч ним я не був і не є". В цій статті він закликає президента Кеннеді сказати правду „своїм приятелям - лінотипістам в Ню Йорку", що їхній довготривалий страйк може зруйнувати деякі щоденники і що громадянство цього найбільшого у ЗДА міста обурене на їх спілку тому, що вона надмірними вимогами шкодить мільйонам нюйоркчан і змушує видавців якнайскорше вдатися до автоматизації. А внаслідок цього лінотипісти стануть такими ж рідкісними птахами, як чорнобілі американські журавлі.

Пірсон пише, що і Президент, і голова Американської Федерації Праці Джордж Міні, і голова місцевого Відділу Спілки Лінотипістів Бертрам Паверс не можуть цього сказати лінотипістам, бо бояться, щоб не закинули їм, що вони виступають проти інтересів робітництва.

Дру Пірсон називає провідників робітничих спілок „робітничими сатрапами", які не були з робітництвом тоді, коли воно було понижене, а тепер не хочуть усвідомити, що деколи страйк шкодить цілій країні, а не тільки підприємцям і працедавцям.

Пірсон каже, що „страйк в часописній індустрії може бути і страйком проти конституції, проти волі преси і проти права народу бути інформованим". Пірсон закінчує свою статтю такими словами:

„Я знаю, що мене назвуть протиробітничим журналістом, але я маю право висловити свою думку".

Буревій на робітничому обрії може бути дуже небезпечний для економіки, і тому робітництво, працедавці, урядові та законодатні чинники повинні діяти так, щоб не набрав він руїнницької сили.

Ярослав Курдидик

АТОМОВА КОНТРОЛЯ ЧИ ЧЕРГОВИЙ БЛЕФ?

Пресове проголошення про те, що Москва погоджується на нову систему міжнародної контролі нуклеарних проб, це, дійсно, великокаліброва сенсація. Цим своєрідним сальто - мортале, що його робить Хрущов на очах всього світу, відскакує він від того всього, що большевики довгими роками обстоювали, як недоторкальне „табу", мовляв, міжнародною контролею західні імперіялісти хочуть розконспірувати, розкрити таємниці СССР, щоб розвалити його зсередини.

Не менш сенсаційною є заява президента Кеннеді про те, що він наказав припинити всякі, навіть найменші, підземні вибухи на терені Америки на час ведення переговорів з СССР. Виходило б, що він також зрікся основної засади, згідно з якою всі контрольні стації мали б бути обсаджені членами міжнародної атомової комісії. Що не казати, а це таки не будь-який політичний тріюмф комунізму, який конче потребує передишки для перегрупування й перетасування засобів, щоб продовжувати далі розкладати зненавиджену капіталістичну „триголову гідру".

Невже позицію, що її хочуть зайняти ЗДА, слід розглядати, як наслідок моральної пресії СССР і невтральних держав, цих тихих поплентачів, що, не маючи нічого втрачати, добиваються „миру за всяку ціну"?

У зв'язку з примирним становищем, що його зайняв президент Кеннеді, назвавши це становище навіть „вельми приманливим", постають питання ось якого порядку:

1) Чому Москва, яка обстоювала роками принцип недопущення нікого на свою територію, раптом відступає від цього свого принципу?

2) Скільки є в цьому доброї волі супроти Заходу, а скільки підступу?

3) Чому Захід, знаючи, що большевики ніколи не дотримують договорів, а останній, прийнятий після трирічних дебат у Женеві, зламали однобічно, — мав би тепер повірити, що вони чесно приймуть нову систему контролі атомових вибухів?

Відповідь на ці три питання можна оформити приблизно так:

1) Совєти, провівши останні атомові проби, можуть тепер потайки продукувати типи атомових стрілен, що їх уважають за найбільш ефективні.

2) Большевики, очевидно, потребують тепер „мілітарного НЕП'у", щоб впродовж 2-3 років постаратися наздогнати ЗДА в „нуклеарному стандарті", що його, за прикладом американців, починають вводити у себе.

3) Совєтські науковці вважають, що ще не знайдено засобу підсилити існуючу підслухову систему до такої міри, щоб нею можна було охопити й контролювати велетенську територію СССР, не пропускаючи ні одної квадратової милі.

Цю прескладну політичну проблему можна розглядати й з іншого аспекту: чи дійсно президент Кеннеді, виявивши згоду піти назустріч Хрущову, отримав від американських учених запевнення, що, використовуючи останні осяги науки, можна непомильно контролювати всі можливі большевицькі атомові експерименти? Немає ніякого сумніву, що Президент, даючи згоду на застосування цієї системи контролі, спирався на позиціях і вказівках своїх найближчих дорадників.

Але ніхто не може заперечити того, що громадянство ЗДА має повне право домагатися вияснення, як далеко і чи взагалі слід довіряти й сполягати на всіх тих „науково непомильних досягах". І тому, як слушно заявляють деякі чільні американські коментатори, Президент повинен, не прозраджуючи, очевидно, нічого з того, що у будь-якій мірі пов'язане з національною обороною подати до прилюдного відома, що всі ті держави, які мають атомову зброю, знають не тільки властивості цієї зброї, але й способи, якими можна „добратися" до них приладами найновішої контролі.

Очевидно, що остаточна домова про введення контролі вимагатиме чимало часу, поки цю справу передискутують і оформлять відповідні чинники, поки дістане вона апробату обидвох палат. Треба сподіватися, що під час обговорювання цієї справи законодавці не допустяться нічого такого, що пов'язувало б руки ЗДА і дозволяло б большевикам розбудовувати у засекречений спосіб свою атомову зброю.

У пресових коментарях чільні европейські журналісти перестерігають уряд ЗДА, щоб він у той момент, коли йому вдалося перехопити політичну ініціятиву в свої руки, не послабив її непродуманими рішеннями, що їх підсуває Хрущов, приневолений до того внутрішніми труднощами.

Не забуваймо, — сказав в одному із своїх радіокоментарів відомий американський журналіст, А. Пірсон, — що совєтська дипломатія, а з нею і політична тактика Москви, завжди бувають такі, що їх слід розуміти якраз „навпаки". Отже, збагнімо, нарешті, цю таку просту істину і достосуймо до неї наші політичні кроки.

На превеликий жаль, між дорадниками президента Кеннеді є й такі, які керуються не логікою суті російського большевизму, а вірою в доктрину співіснування — всупереч усякій могіці. Коби тільки нове розчарування не було надто жорстоке та зависоке ціною.

Помер піонер дослідник космічних просторів д-р Жан Ф. Пікард

Міннеаполіс, Міннесота. — 28-го січня у віці 79 років помер саме в роковини свого народження піонер дослідник космічних просторів д-р Жан Ф. Пікард. Він виконував високі лети в космічні простори на бальоні і там досліджував космічне проміння. Він народився у Швайцарії і відбув перший лет в 1913 році. Його брат — близнюк Оґюст вславився також як летун на бальоні, літаючи разом із Жаном. Але Жан Пікард здобув славу 21 рік пізніше, коли він разом із своєю жінкою злетів на висоту 11 миль, починаючи лет над Дітройтом у Мишиґені. Під час того лету Пікард здобув перші певні дані про космічне проміння, бо висилані інструменти на бальонах вгору не давали задовільних відповідей науковцям. Жан Пікард був емеритованим професором аеронавтичної інженерії. Оґюст Пікард помер в березні минулого року. Він досліджував не тільки стратосферу, але і океанічні глибини. Його син Жак в 1960-му році занурився був на 37,800 стіп завглибшки на Пацифіку в своєму славному „Трієсте".

І. Світ

За бамбусовою заслоною

Цими днями одержали ми листа, що прибився до нас далекою дорогою через Гонґ-Конґ. Вважаємо, що проголошенням поданих в ньому інформацій нікому зла не вчинимо.

Мова про долю Х., освіченої людини, професіонала, який прожив у Харбіні, в Манджурії, коло сорока років і якого мені особисто довелося знати, хоч, правда, не дуже зблизька.

Отже, нашого кореспондента китайська поліція арештувала на початку 1954-го року, як „контрреволюціонера" і посадила в підвалі ДПУ, в б. домі Мічкова, де колись знаходилась міська управа. Камера не мала вікон і виглядала як залізна клітка. Сиділо в ній четверо арештованих, — буквально сиділо: двоє з обличчями, зверненими до одної стіни, а двоє — до другої. За ґратами вдень і вночі ходив вартовий.

Годували двічі на день, — капустяна зупа або картопля чи каша з гаоляну, китайського проса. Хліба або ще чогось іншого не давали. Так тривало три місяці. Потім нашого кореспондента перевели до слідчої камери в іншому будинку на тій же вулиці — Китайській, де продержали повний рік. В 1955 році звичайно арештованих засуджували на смерть — душили або вбивали іншим способом.

Але в квітні наступного року прийшло рішення: перевести до в'язниці. Це означало, що смертної кари не буде.

Очевидно, справу вирішили поважний вік арештованого і його довге життя в Китаї. Проте, автор листа пише: „Врятували мене моя глибока віра в Бога і постійні молитви до Нього моєї старенької дружини".

Суд продовжувався два місяці і закінчився вироком: 7 років концентраційного табору. Через кілька днів після того Х. разом з кількома іншими особами перевезли на роботу до цегельні біля Кусянтуня, передмістя Харбіну, приблизно за двадцять кілометрів від міста. Там харчі були трохи ліпші. А в кінці літа перевезли до іншого табору, цим разом на каменоломи біля ст. Пин-шань, на схід від Харбіну. Там було понад 700 в'язнів здебільша хворих на сухоти та серцеві недуги, частинно паралізованих. Були серед тих в'язнів 12 лікарів, з них один европеєць, автор листа, а решта китайці, засуджені за „хабарництво та експлуатацію хворих".

Родичі засуджених мали можливість клопотатися за своїх близьких, і бувало, що їхні заходи приносили полегшу або й звільнення „на поруки".

Москва не раз вимагала арештування та передачі окремих осіб, але після 1957-го року, коли відносини між СССР і Китаєм погіршали, таких видач не було. Також всесильне „Товариство совєтських громадян" з кожним днем втрачало свої впливи.

До 1957-го року, коли із еміґрантів хтось хотів виїхати закордон, головне жінки та діти, треба було одержати від того Т-ва довідку на право дістати пашпорт. Допомагав еміґрантам у виїзді з Китаю Світовий Союз Церков, який переводив операції через свою аґенцію в Гонґ-Конґу.

Завдяки клопотам рідні Х., тоді вже тяжко хворому, пощастило звільнитися з табору, із зобов'язанням кожного тижня реєструватися на поліції і два рази на рік переходити медичний огляд . . .

Вліті минулого року нашому кореспондентові вдалося виїхати з червоного Китаю.

Галина Лащенко

ОЛЕНА ТЕЛІГА

(5)

В кінці листопада дійшли відомості про розстріли наших людей в Житомирі, Радомишлі. Далі — про розстріли в Чернігові, Полтаві, Миколаєві, Симферополі. В першій половині грудня заарештовано редакцію „Українського Слова" — Івана Рогача, М. Олійника, Яковенка, сестру Рогача, Оршана-Чемеринського, а незабаром після того дружину його Дарку. Вони були звільнені, знов заарештовані і — розстріляні.

На місце Рогача німці призначили проф. Штепу, і замість „Українського Слова" починає виходити рабська газета „Нове Українське Слово", де Штепа проголошує „не робити нічого, що могло б засмутити визволителів". Олені Телізі запропоновано змінити лінію. Тим вона могла себе врятувати. Вона відмовилась. „Літаври" перестали виходити. Вона ж далі працює в Спілці Письменників. На сходинах, які відбуваються щосуботи, письменники і поети читають і обговорюють свої твори. Душею цих вечорів була Олена Теліга. 7-го лютого у Києві заарештовано понад 200 визначних інтеліґентів. Телігу попередили, щоб 9-го не йшла до Спілки на Трьохсвятительську вулицю.

— Як я можу не піти? — відповіла. — Туди ж прийдуть люди, а я, голова Спілки, не з'являюся саме тоді, коли загрожує небезпека.

Осторога не була марною. 9-го лютого Ґестапо заарештувало всіх, хто прийшов до Спілки. Ті, що вийшли живими з того арешту, оповідали потім, що Олена Теліга поводилась дуже гідно, всіх заспокоювала і заявляла, що вона несе найбільшу відповідальність, бо вона — голова Спілки. Так само, кажуть свідки, поводилась вона й далі: всю вину приймала на себе.

Які важкі години провела Олена Теліга у в'язниці! Молодість не може погодитись з думкою, що це кінець, що повороту до життя вже немає. Блимав вогник надії... І знов ясно розуміла — надії нема.

В Італії, під час боротьби за незалежність, в кінці 1850-их і на початку 1860-их років, з'явились жінки патріотки, які для визволення батьківщини офірували свої мастки і ризикували своїм життям. Особливо популярною серед них була молода, талановита поетка, дочка ремісника, Джіяніна Міллі. В своїх віршах вона оспівувала надії італійського народу і викликала ентузіязм. Її називали музою італійського відродження. Вона старалась піднести становище жінки, заснувала декілька шкіл для жінок. Померла багатою, оточена увагою і адорацією. А Муза нашого відродження 1930-их і початку 1940-их років у в'язниці чекала смерти.

В той самий час, як і Теліга, була заарештована сестра Лесі Українки, Ісидора Борисова. Вона сиділа в іншій камері. Олени Теліги ніколи не бачила перед тим. Але вони розмовляли через віконечко, і то в такий спосіб. Теліга трохи недочувала. В нормальних умовах життя цей дефект був у неї майже непомітний. Але після всіх хвилювань, очевидно, це збільшилось. В камері вона була не одна. З нею була молода дівчина, імени якої п-і Борисова не пригадує. Вона була не приїжджа, а місцева. Пані Борисова говорила, а дівчина передавала Олені Телізі її слова. Але відповідала Теліга. Вона казала: — „Хто міг думати, що це все так скінчиться?". Але раз сказала: — „Що ж, хай буде так. Може й це потрібно для України".

Не ридала, не билась в гістериці. Вона, що колись писала: „А душа вклониться просторам і землі за світлу радість — жить!" з християнською покорою прийняла свій хрест.

Понад двадцять років минуло від дня смерти Олени Теліги. За ці роки приходилось багато чути в еміґрації про похід українських націоналістів на східньоукраїнські землі. Згадували й Телігу. Деколи це говорилось так:

— Поїхала, але нічого там не зробила...

Чи ще гірше:

— Бідна Олена Теліга! Попалась, наче пташка до клітки.

Люди часто не розуміють суті нашої сучасности. Того, про що писав проф. Г. Федотов, родом москаль, у своїй книзі „І є і буде", виданій у Парижі 1932 року. Він писав: „Ми є свідками бурхливого і надзвичайно небезпечного для нас процесу: народження нової української свідомости, в ґрунті нової нації. Вона ще не народилась остаточно і її доля ще не визначена". Рятунок для єдинонеділимської Росії проф. Г. Федотов бачить у „духовому притяганні російської культури". Але це ж якраз і перешкоджало українцям пізнавати й розвивати в колонізаційних умовах свою культуру, шукати свою правду. Це бачив і молодий Шевченко, коли 1845 року відвідав Україну:

„Я посію мої сльози, —
Мої щирі сльози.
Може зійдуть і виростуть
Ножі обоюдні,
Розпанахають погане
Гниле серце, трудне,
І вицідять сукровату,
І наллють живої
Козацької тії крови,
Чистої, святої!"

Через утрату віри в свою правду прийшло ослаблення характерів. І власне тому українську людину могла опанувати російська культура. Олена Теліга була одною з тих, які боронили свою правду „правдивих глибин і висот української духовости". Боронила для того, щоб Україна могла стати перед світом на ввесь свій потужний зріст" („Братерство в народі").

Юрій Липа каже: „Місія письменника в суспільстві — провідництво". У Олени Теліги це почуття було. І вона знала про відповідальність письменника. В статті „Братерство в народі" вона пише: „І коли ми несемо ідею українського націоналізму на свої землі, не сміє бути ні одного порожнього слова. Кожне гасло має вростати в нашу землю".

Треба було в той час в еміґрації і Західньої України на звільнених від большевиків українських землях заманіфестувати українську ідею. І хоч могло це в тих умовах тривати дуже короткий час, але хто може знати, яке коріння пустило там це вільне слово — усне і писемне. Німецький філософ і соціолог Георґ Зіммель писав: „Політичні теорії стають дійсністю, коли сповнюються реченці". Часом тих реченців треба чекати довго.

Діяння Слова таємниче. Недаремно Христос порівнює Слово із зерном. І, хто знає, чи з тих зерен в глибині людських душ таємно не зростає новий плід.

Минуло багато років з того часу, коли українські молоді націоналісти рушили до своєї столиці Києва, а звідти розійшлися по Україні. Немає в живих більшости учасників того подивугідного своєю жертвенністю патріотичного пориву. Але лишилась леґенда. Овіяне леґендою і недовге, яскраве, як блискавка, життя Олени Теліги.

(Кінець)

З життя Рибацько-Ловецького Т-ва „Тур"

Рибацько - Ловецьке товариство „Тур" існує вже восьмий рік в Ню Йорку. Кілька старших віком його членів із сантименту до оставленої Батьківщини перевезли назву зі Львова. Є це леґальне, зареєстроване товариство. Склад товариства виключно чоловічий. То ж і не дивно, що під час своїх товариських зустрічей - вечірок, панує там вільне, безцензурне слово. Стіни робітні професора-скульптора С. Литвиненка часто дрижать від сміхів веселого товариства. Нераз видається, що й глиняні чи з бронзу вилиті численні головки та постаті маєстрової штуки теж регочуться до безтями. На жаль, таких зустрічей не багато, бо ж ціллю товариства, — це рибоболовство та ловецтво. А головне, втеча із засипуваних саджою, душних, гамірних міст у чисте повітря природи. Над спокійні береги річки чи озер та в таємничі храми шумливих лісів.

А діяльність „Тур"-а не поступає виключно дорогою особистих користей. „Тур" може похвалитися й іншими проявами свого існування. Як висилка скромної допомоги на сіно голодаючим оленям, минулої зими. Товариство одержало щиру подяку за це. Минулого року члени товариства підготовили і перший „Літературно - ловецький Вечір для громадянства". Хоч гості не дописали, все ж таки перша спроба пройшла. В цьому році турівці підготовляють другий подібний вечір.

Під цю пору товариство має 25 діяльних членів. До найстарших зачисляються: почесний голова, радник Тедор Рожанковський, ген. О. Загродський, ред. Р. Купчинський, які одночасно є почесними членами, багатолітній голова товариства, проф. С. Литвиненко, проф. Н. Яценко, інж. Ф. Татаринів, скульптор А Дараган , та інші.

Молодого нарібку є дуже мало. А шкода, бо ж в гурті згаданих людей можна направду дещо цікаве почути, спорт гарний, здоровий і привабливий. І молодь його любить теж, тільки чомусь воліє без досвіду купувати зброю, та самотужки блукаючи з нею по лісах, наражуються навіть на поважну небезпеку.

Є гурт, вже старших віком людей, що майже від своєї юности не розставалися з ловецькою зброєю на рідних землях. Довгими роками мандрували по полонинах, лісах на долах і горах нашої Батьківщини. Чомусь тут вони залишили цей спорт. Деякі вияснювали, що не можуть погодитися з ловецьким строєм (червоний) та способами ловів в Америці. Отже й тому не полюють, щоб не наражуватися на небезпеку та не псувати смаку в споминах з давнього.

Не кожного року рибацько-ловецький сезон однаково дописує турівцям. Останній, то є з 1962-го року, був гіршим за попередній.

Зловлено в солодкій воді: пструги — 63 штуки, коропи — 46., карасі — 4., угри — 3., щуки — 93., беси — 6., соми — 5., „санфіши" — 3., черепахи — 3.

Зловлено в солоній воді: „порчі" — 21 штук., „блюфіш"-и — 69., фльондра — 1.

Застрілені птиці: фазани — 17 штук., „ґравси" — 21., дикі качки — 23., дикі гуси — 4., голуби — 2., ворони — 27.

Застрілені звірі: ведмідь—1. олені — 4., лані — 4., зайці (крілики) — 15., лис — 1., білки — 4., дикий кіт — 1., „вудчок" — 1.

Отже привезено разом із рік, озер, моря, полян та лісів:

риби солодкої води	590 фунтів
риби солоної води	361 „
птиць (без ворон)	112 „
звірини - без ведмедя, лиса, вудчока і дикого кота	1,283 „
Разом (риби і м'яса) —	2,346 фунтів

Коли взяти до уваги всі витрати, тоді 1 фунт риби пташиного чи звіринного м'яса коштував всього $1,21.

12-го січня тов. „Тур" відбуло свої чергові Загальні Збори, та майже в цілості перевибрано попередню управу: голова — Сергій Литвиненко, секретар — Остап Савчинський, скарбник — Іван Лібович.

Товариський Суд: — Александер Климко, Нестор Яценко, Петро Кулинич.

Контрольна Комісія: — Володимир Грицин, Володимир Гурко, Данило Серна. — Ловчий: — Данило Яценко.

Королем останнього рибацько - ловецького сезону став інженер Данило Яценко, який має на своїй картотеці трофеїв: 18 пстругів, 40 щук, 20 „блюфіш"-ів, 1 фазан, 2 гравси, 8 качок, 1 гуска, 2 олені і 1 ведмідь (375 фунтів ваги).

О. С.

Д-р Борис Филипчак — член Міжнародної Колеґії Хірургів

Пассейк, Н. Дж. — Щоденник "The Herald News" в Пассейку повідомляє, що д-р Борис Антін Филипчак, який працює в шпиталі Діви Марії, є найменований на члена Міжнародної Колеґії Хірургів, згідно з рішенням Виконної Ради Відділу тієї Колеґії у ЗДА. Вручення диплому відбудеться на зборах 25-го квітня ц. р. в Лос Анджелесі, в Каліфорнії. Д-р Б. Филипчак закінчив медицину в Кракові, в Польщі, де відбув і хірургічну практику і де був асистентом-професором та шефом хірургічного відділу в університетському шпиталі. В 1949 році він прибув до ЗДА і працював спочатку в Толідо, Огайо, а від 1956-го року працює в шпиталі Діви Марії в Пассейку. Він є одружений із Софією Марією Кучмерик. Його син Іван є студентом Коледжу св. Петра в Джерзі Сіті.

Д-р Борис Филипчак

У відвидинах в Бостоні

Повно набитий Ґрейгонд — („Хорт"), мчиться з Торонта до Боффало і Бостону. У Боффало формальність граничної перевірки пасажирів. Хоч вже і призабулось, думка настирливо лізе в голову, як то було з переходом границь в нас вдома? Скільки формальностей, скільки клопотів, перевірок, допитів, ну і в результаті скільки нелеґальних переходів границь. Але, там були добрі „сусідоньки", і свої кордони треба було держати на замку. Треба було дротяних огорож, сторожів і гончих собак, щоб якось свого горожанина задержати вдома, або щоб зробити йому неприємність. На теж існувала влада! А, тут! Коли б гроші, їдь куди і коли хочеш.!

Ніч їзди і десь перед полуднем задиханий „Хорт" вбігає у велику і гарно збудовану бостонську автобусову стацію. Бостон, славно-історичне, промислове та культурне місто, з якого виводяться визначні постаті суспільно-політичного життя Америки, включно з сьогоднішнім Президентом. Мене в першу чергу цікавить „український" Бостон. Зустрівшися з братом, який сказати б, є вже старим горожанином Бостону, бо там кінчив університет, а тепер вже кілька років веде успішно свою дентистичну практику. Кожну його вільну хвилину я використовував, щоб запізнатись з життям нашої громади. В нас в Канаді є переконання, що наші люди в ЗДА вже дуже „замериканізовані" і живуть іншим життям, відчужуються і т. д. Але я переконався, що все це аж ніяк не покривається з правдою. Перша моя стріча з нашими людьми розвіяла всі передбачення.

Свят-вечір і Різдво Христове святкуємо в родині Галицьких, велика кількість наших парохій тут святкують за новим стилем, вони всі уродженці ЗДА, заховали всі ознаки української духовости, прив'язання і любов до своєї церкви і обряду, традицій, мови, гостинности. Таких є багато, і з них складається і ціла Бостонська Громада. Дві українські кат. церкви і одна православна, є духовим єднанням цілости.

Парохія св. Юра, де парохом є всесв. монсіньйор о. Прийма і о. Козоріз, об'єднує поважне число членів, має гарну стилеву українську церкву і залю, в якій ведеться культурно-освітня праця. При парохії існує добрий церковний і світський мішаний хор, під вправною дириґентурою інж. Вінтонова, який 30 грудня 1962 р. влаштував дуже гарний концерт - академію в честь Батька Української Музики М. Лисенка. Цілість концерту була добра, а найважніше, що участь у ньому брала ціла Бостонська громада. Парохія Серця Христового під проводом свого енергійного пароха Всеч. о. Шараневича гарно розбудовується. При парохії існує добрий хор під проводом проф. Дацка. Члени парохії справляли милу зустріч Нового Року, де я мав ще більшу змогу познайомитись та висказати свої думки щодо нашого життя в Канаді і ЗДА.

Православні українці згуртовані при церкві св. Андрія, яка дійсно своїм візантійським стилем прикрашує Бостон, та кожного заставляє зупинитись біля неї. І церковним і іншим організаційним життям православної громади керує невтомний, добрий і симпатичний всеч. о. Данилевич з своєю родиною. З молодечих організацій існують: СУМ і Пласт. Обі організації ведуть гарну і корисну працю, а в багатьох випадках себе доповнюють. Пласт очолює д-р Бандера. Мандолінову оркестру провадить інж. Вінтонів. Сходини і виховні вправи відбуваються постійно.

СУМ очолює В. Ворона. Виховником і господарим СУМ є Волощук, а виховником дириґентом гарної і чисельної симфонічної оркестри є артист п. Кальниченко. СУМ має свою власну домівку, яку власними силами самі сумівці розбудовують. В пляні є побудова великої нової залі. Діє гарна бібліотека, курси креслення, малювання, вишивання. СУМ дуже часто виступає на зовні зі своїми самостійними виступами як: танці, співи, музика. Діють ще й інші наші організації, а головно професійні. Велике число студентів на всіх університетах, та не мало наших викладачів - професорів, все це складає гарну і позитивну цілість нашого життя в Бостоні. Річ зрозуміла, що завершенням всього є відділ УККА, який очолює мґр. О. Щудляк. Останньо відділ почав випускати інформаційний бюлетен „Бостонські Вісті". Це було б тільки про Бостон, те, що вдалось мені схопити за такий короткий час. Я твердо вірю, що ще багато всього не сказано, але враження залишилось найкращим, а з ним і переконання, що коли всі і всюди ми будемо продовжувати таку нашу працю, то кінцевий успіх буде за нами а Велика і Свята Правда переможе.

В. Дідюк

Зустріч з видатним актором в Дітройті

Це було направду рідкісне. В Дітройті з'явився нікому з нас невідомий артист Віліям Шуст у провідній ролі Еміля у француз. драмі „Яйце" Ф. Марсо. Ця драма йшла кілька тижнів у театрі „Ванґард", а В. Шуст дістав дуже високу оцінку мистецьких критиків у тутешній амер. пресі. Дедалі показалось, що В. Шуст, який знаменитою грою чарує кожного вечора глядачів — це Василь Шуст, людина не тільки української крови, але й українського серця і незміненого прізвища. І тоді ентузіясти цього приємного відкриття кинулись підготовити зустріч з ним більшого гурту наших громадян. Миттю заготовлено летючки, пішли в рух телефони.

Після концерту „Трембіта" 8 грудня 1962 р. 70 осіб нетерпеливо чекали в клюбі амер. малярів „Скараб" на появу артиста. Зближалась 11 год. ночі (він виступав у театрі як кожного вечора). Гість прийшов. Молодий, вродливий (чи дуже — хай скаже приявне жіноцтво), з поглядом і усмішкою життерадісної людини.

В залі ,де зі стін виставлені образи запрошували на мистецький бенкет, приявні широким колом облягли симпатичного Гостя, зосереджені на одному: запізнатися з ним ближче.

Перший привітав його д-р Д. Квітковський, з'ясувавши ролю Василя Шуста в Дітройті, його майстерну гру, для якої він був вибраний з-поміж 45 кандидатів. Далі — він представив йому кілька чільніших громадян і віддав слово п. Марті Віхорек для англомовного привітання. Прицьому слухачі довідались про цікавий інцидент, який трапився з Вас. Шустом, а який вказує на український патріотизм цього мистця сценічної гри.

На одній театральній виставі — оповідала пані Віхорек — була приявна група з СССР. Опісля дехто з неї висловлював свої враження, а перекладач подавав їх слова англ. мовою. Шуст, звертаючись до сов. гостей, сказав: „Я говорю російською мовою, але українська душа не позволяє мені це робити"...

Поверх вище відбулась відтак гостина, про яку подбала група ініціяторів Зустрічі. Промовив артист. Приємно було слухати його добру українську мову, хоч він назвав своє знання цієї мови бідним і додав „бідний, але гідний". Василь Шуст згадав між іншим, що завжди він шукає українського товариства. В будь-якому місті, коли тільки приїде до готелю, вишукує в телеф. книзі українські прізвища й туди дзвонить. Дітройт його тішить. В ньому багато українців. Зокрема радує його ця гарна зустріч.

Нашому редакторові пощастило в одну мить сісти біля гостя і навіть ладнати якесь інтерв'ю. Та це могло бути так уривково, серед таких неспокійних поглядів наших пань, які хотіли побільше товариства молодого актора і розмов з ним, що не довго можна було тішитись репортерським діялогом. А все ж ми довідались, що народився в Ню Йорку й там закінчив Фордгем - університет, але з придбаних економічних студій не скористав, попавши в полон Мельпомені. Театральна сцена і телевізія — ось терен, де він діє в різних креаціях уже від 10-ти років, головно в Ню Йорку й Філядельфії, але і в інших містах та в різнх театрах. Має за собою вже 100 п'єс включно з клясичними драмами Шекспіра. Виступає в телевізії в різних ролях і в широкому диапазоні вияву — від брутальности непринадних типів до покори священиків. Але часто бувають в нього ролі веселі. Він коментував теж виступи Роми Прийми, рецитував Шевченка на Союзівці, тощо.

Василь Шуст

В Ню Йорку, де батько був колись бизнесменом, живе також його сестра Марія. Він сам неодружений (гей, дівчатка! Не дайте, щоб попав у не-українські руки, як напр. такий-же талановитий актор українського роду в Канаді, Петро Борецький!).

Під час товариської зустрічі промовляли ще: дир. К. Цепенда, мистець М. Дмитренко і п. Емілія Запорожець, яка м. ін. подякувала Клюбові „Скараб" за господ. поміч у влаштуванні гостини. М. Дмитренко подав цінну суґестію про влаштування великого показу української культури в усіх її ділянках в Дітройті. Але це заслуговує на окреме місце. До пізньої ночі йшли ще співи всіх приявних під проводом п. Цепенди та гуртові розмови з симпатичним гостем.

В неодних батьків і мам защеміло серце, коли чули гарну українську мову Шуста. Одна з пань шепнула нам до уха: я хотіла б, щоб мої діти так чисто говорили по-українськи...

В. Несторович

(„Українська Газета")

● У Београді американський амбасадор Джордж Кеннан був на довшій розмові у югословського диктатора Тіта. Темою розмови була минулорічна ухвала американського Конґресу, щоб ЗДА не давали допомоги комуністичній Югославії. Президент Кеннеді є проти такого становища і задумує в цьому році вимагати скасування такої заборони. В міжчасі Тіто виразно заявив у виміні чемностей з Хрущовим, що Югославія цілком погоджується з цілями і політикою СССР, себто із змаганням комуністів до заволодіння у всьому світі.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВП Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на Фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 5.

П. Дуда, Віндзор	$ 20.00	П. Коржеповський, Ніпевіл	2.00
І. Стефуришин	10.00	К. Сталь, Шикаґо	2.00
І. Чарковський, Блейр	6.00	Д-р В. Михайлів, Вудсайд	2.00
Г. Явдошак, Шикаґо	5.00	Е. Юткевич, Коскоб	2.00
Г. Лозинський, Шикаґо	5.00	М. Марущак, Рочестер	2.00
О. Коцюба, Менсфілд	5.00	В. Чорній, Літл Фолс	2.00
Г. Співак, Шикаґо	5.00	С. Цимбала, Бруклин	2.00
І. Шингера, Маямі	5.00	Й. Гелета, Калленд Парк	2.00
В. П. Дучинський, Клівленд	5.00	М. Малахнов, Ню Йорк	1.00
М. Цукіш, Спенсерпорт	5.00	Я. Романів, Гартфорд	1.00
М. Дудич, Шикаґо	5.00	М. Кобрин, Річмонд	1.00
Г. Шимановський, Філя.	5.00	І. Гуменюк, Шикаґо	1.00
В. Комар, Л. Ай.	5.00	Я. Дядига, Клівленд	1.00
Д. Дубчак, Голийок	5.00	о. д-р В. Левицький Міннеаполіс	1.00
Н. Волк, Трумбул	5.00	Ік., Філядельфія	1.00
С. Й. Ярема, Ню Йорк	5.00	І. Пригода, Вунсакет	1.00
Д. Осадчук, Бріджпорт	5.00	І. Чернівський, Бронкс	1.00
М. Данилик, Ню Йорк	5.00	Р. Чубрай, Сінсінаті	1.00
Ю. Б. Кучер, Питсбурґ	4.50	І. Тесля, Гартфорд	1.00
М. Костирко, Сакраменто	3.00	М. Тара, Гартфорд	1.00
А. Зазуляк, Філядельфія	3.00	С. Прихода, Нюарк	1.00
Е. Храплива, Ню Йорк	3.00	В. Сухоцький, Рочестер	1.00
А. Гораль, Л. Ай.	3.00	Е. Лобур, Ензен Віч	1.00
С. Зигайло, Ню Йорк	3.00	Н. Попадюк, Раріган	1.00
І. Доцяк, Гаферфорд	3.00	А. Юзва, Клівленд	1.00
В. Лос, Філядельфія	3.00	Д. Печар, Мк Кіспорт	1.00
М. Попович, Тавитон	2.00	Л. Панащій, Гартфорд	1.00
Н. Велос, Клівленд	2.00	С. Максимик, Джерзі Сіті	1.00
Д-р Р. Стахура, Понґстави	2.00	М. Гранковська, Рочестер	1.00
М. Задойний, Парма	2.00	В. Гранковський, Рочестер	1.00
К. Ґуран, Рочестер	2.00	Я. Панчишин, Рочестер	1.00
Н. Бронецький, Монтровілл	2.00	В. Флюнт, Роксбюрі	1.00
Й. Тиравський, Шикаґо	2.00	С. Дудра, Стемфорд	1.00
П. Ткачук, Шикаґо	2.00	В. Мудрий, Л. Ай.	1.00
Е. Федик, Вудсайд	2.00	П. Онишко, Голсопл	1.00
М. Пендак, Баден	2.00	В. Явний, Шикаґо	1.00
Д-р В. Шиманів, Шикаґо	2.00	І. Швець, Джеферсон	1.00
Н. Поврозник, Шикаґо	2.00	В. Ниш, Люцерна	1.00
М. Корінець, Лос Анджелес	2.00	М. Неілко, Ню Брітен	1.00
П. Кацко, Нюарк	2.00	Н. Сулима, Роквіл	1.00
Р. Е. Нельзон, Ланкастер	2.00	С. Н. Коцибала, Йонкерс	1.00
В. Мандзій, Йонкерс	2.00	С. Дмитрик, Ковтсвіл	1.00
П. Шимкович, Ню Йорк	2.00	Р. Стельмах, Балтімор	1.00
Г. Кук, Асторія	2.00	о. Н. Левицький, Філя.	1.00
М. Здоров, Філядельфія	2.00	М. Косарчин, Шикаґо	1.00
П. Середенська, Бродальбім	2.00	В. Мандибур, Ґалес Феррі	1.00
О. Дрозд, Маямі	2.00	С. Баницький, Йонкерс	1.00
М. Костів, Рочестер	2.00	М. Савчин, Шикаґо	1.00
Ф. Голод, Рочестер	2.00	І. Чарторийський,	1.00
І. Ворона, Перт Амбой	2.00		
Н. Сліпченко, Менгайм	2.00		

Важне для істориків

З обіжника Конференції для східньо-европейської історії з 10 січня 1963 р. стало відомим, що слідуюча конвенція Американського Історичного Товариства відбудеться цього року в грудні у Філядельфії в готелі Шератон. Рівночасно повідомляється, що відповідальним за програму східньо-европейської секції є проф. Гілярі Конрой з Пенсилвенського університету в Філядельфії. З нагоди того повідомлення усі українські історики — члени АІТ, повинні в найближчому часі вислати на адресу проф. Конроя письма з вимогою включення питання не-російських народів СССР як одної з точок нарад конференції. В такому письмі можна відмітити, що це питання в останніх літах ніколи не стояло на порядку нарад конференції, а важність його в усіх аспектах є першорядною. Бажаним було б, щоб українські історики постаралися про такі вимоги з боку їхніх американських колеґ. Наш успіх залежатиме в першу чергу від числа заінтересованих, і тому кожний повинен трактувати ту справу як надто пильну і не забувати її.

Не треба нарікати, коли активною дією ми можемо добитися успіхів. Адреса: Professor Hilary Conroy, University of Pennsylvania, Philadelphia, Pa.

Д-р Степан Горак

†

Ділимося сумною вісткою з Рідними та Знайомими, що по тяжких і довгих терпіннях, упокоїлася в Бозі в дні 2-го лютого 1963 року наша Найдорожча

МАМА

Анна СЕРЕДА

проживши 71 рік.

Покійна походила з Любачівського повіту.

ПОХОРОН — у ВІВТОРОК, 5-го ЛЮТОГО 1963 р., з церкви Чесного Хреста в Асторії, Л. Ай., в год. 10:00 рано, на цвинтар св. Михаїла.

Горем прибиті:

дочка — **ІРИНА**
сини — **ВОЛОДИМИР і ЗЕНОН**
з Родинами

†

В глибокому смутку сповіщаємо всіх українських лісників і все Громадянство, що 31-го січня ц. р. помер у Філядельфії, на 63-му році життя,

Володимир ЯНИЦЬКИЙ

колишній надлісничий державних лісів у Ворохті, Західня Україна, учасник Визвольних Змагань в рядах УГА, зразковий член української лісницької спільноти, незабутній наш друг і товариш.

Нехай легкою Йому буде американська земля!

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛІСНИКІВ
(ОБУЛІТ)

З наукових конференцій УВАН у ЗДА

Доповідь д-ра Івана Л. Рудницького:

„УКРАЇНА В ЕВОЛЮЦІЇ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ"

На засіданні Комісії УВАН у ЗДА для дослідів над пореволюційною Україною й Совєтським Союзом, 6 жовтня 1962 р., д-р Іван Лисяк-Рудницький доповів на тему „Україна в еволюції радянської системи".

Нав'язуючи до давніших своїх думок, що були сформульовані ще під враженням святкувань трисотліття Переяславського договору в 1954 році, доповідач підкреслив, що сучасна комуністична політика на Україні в деяких суттєвих точках відрізняється від давнішої сталінської системи. Сталін прямував до того, щоб усі активні сили українського народу знищити засобами фізичного насильства. А Хрущов змагає до того, щоб українців присднати до співпраці, під умовою збереження монополю політичної влади в руках Москви. В цій цілі пороблено на Україні в постaлінській добі ряд концесій, що з них найважніші: зменшення масового терору; збільшення питомої ваги місцевого, українського елементу в державному та партійному апаратах; прилучення Криму до УРСР; деякі поступки в області культури; поширення прерогатив уряду УРСР.

Судячи поверхово, це подобає на поворот до ленінських принципів у національній політиці. Насправді між епохою Леніна та сучасністю існує одна колосальна різниця: мотив революційного інтернаціоналізму, що був рішальний для Леніна, сьогодні не відіграє майже ніякої ролі в ССCP. Хрущовська пропаганда намагається апелювати не до соціяльних, клясових інтересів українського пролетаріяту, але передусім до української інтеліґенції та бюрократії. Урядова пропаґанда подекуди навіть відкликається до українських патріотичних гасел і символів. Але це своєрідна версія українського патріотизму, спрепарована в дусі „неомалоросійства". Режим турбується тим, щоб українців перевишколити на спільників Росії в ділі адміністрування червоною імперією.

З найбільш знамення явище останніх років доповідач уважає перебудову господарського управління СРСР на реґіоналістигних основах. Ця реформа не була подумана як політична концесія для неросійських націй, вона була радше подиктована економічними конечностями. Проте, якщо вона залишиться тривалою, вона може мати велике значення для України. Можна передбачати, що внаслідок господарської децентралізації, верства совєтських директорів та інших господарських діячів на Україні наблизиться до місцевих, краєвих інтересів. Може наступити зближення між людьми економічно-адміністративного апарату та українськими інтелектуальними колами, письменниками, науковцями тощо, що є головними носіями активної української національної свідомости в УРСР.

Доповідач ужив історичної аналогії й порівняв сучасну совєтську децентралізацію господарського управління з початками феодалізму в середньовічній Европі: в обох випадках ідеться про процес, що скріпив суспільне значення та відносу незалежність периферійних аґентів влади у відношенні до центральної влади. Господарсько-адміністративна децентралізація в середині СРСР збігається з подібними тенденціями в цілому бльоку, де вона відома під іменем „поліцентризму".

В кінцевій частині своєї доповіді д-р Лисяк-Рудницький зупинився на відомому розділі нової програми Комуністичної Партії СРСР, де говориться про те, що в майбутньому має прийти до „злиття" підсовєтських народів. Доповідач інтерпретував цю тезу програми як запобіжний крок кремлівської вірхівки проти відосередніх тенденцій, що для їх виявлення постали сприятливіші обставини внаслідок децентралізації господарського управління та уступок для неросійських республік. Згідно з прогнозою доповідача, немає підстав побоюватись, щоб у близькому часі могла на Україні прийти поворотна хвиля сталінського терору. Хрущов не хотітиме загострювати в нинішній світовій ситуації українсько-російських відносин; знов же підсовєтські українці, навчені гірким досвідом, обережно оминають усе, що могло б провокувати гнів Москви.

Національні сили дотримують сьогодні тактики „органічної праці". Критичний момент прийде, мабуть, за кілька років. Тоді Москва стане перед дилемою: або зробити Україні серйозні політичні концесії, які наблизили б статус УРСР до „сателітних" держав, або прийдеться наново приборкувати Україну засобами насильства.

Майбутнє України не можна розглядати ізольовано, доля України тісно пов'язана з розвитком СРСР і цілого комуністичного бльоку, що в ньому вона займає ключеву позицію.

Еміґрація має змогу впливати на процеси, що відбуваються в Україні, стимулюючи своєю культурною й політичною діяльністю духовий спротив на Україні.

І. Л.

В ОДЕСІ РОЗСТРІЛЯНО ОДНУ ОСОБУ

Київ. — Згідно з повідомленням „Радянської України" з 30 січня ц. р., Одеський обласний суд засудив до розстрілу О. М. Тараканова, який із своїм неназваним спільником вбив 3 червня м. р. в Одесі міліціонера В. Д. Стадника і наступного дня пограбував касу одеського промтоварного магазину Но. 34. Два дні пізніше Тараканов і його спільник намагалися пограбувати касу поштової філії в Дарниці біля Києва. Під час сутички з міліцією Тараканов був поранений і схоплений, а його спільник вбитий. В Тараканова знайдено нібито пістолет вбитого в Одесі міліціонера.

В ОКОВАХ ЗИМИ

Ні, це не Аляска, це містечко Водертавн в стейті Ню Йорку, присипане 70 цалями снігу. Повіт Джефферсона, в якому положена ця місцевість, був проголошений „нещасливим районом" та є під опікою Цивільної Оборони.

У Південно східній Азії знову загострена ситуація

Банґкок, Сіям. — Генеральний секретар Південно-східнього оборонного пакту (СЕАТО) Поте Сарасін заявив, що членські держави СЕАТО з великою увагою стежать за розвитком подій в Борнео і на Маляях, лякаючись, щоб вони не стали вогнищем нової війни. Південне Борнео належить до Індонезії, а Північне, яке складається з трьох автономних провінцій, є під британським управлінням. В одній з тих провінцій Бруней вибухло 8 грудня мин. року повстання, крадькома затіяне і підтримане Індонезією. Британія вислала туди 3.000 вояків, які дістали ще підтримку від маляйської поліції, та здавили ті заворушення і тепер мається на увазі приєднати Північне Борнео до ширшої федерації, до якої належали б теж Маляї і Сінґапур. Індонезія є рішуче проти таких плянів і заявила, що вона не буде перешкоджати „добровільцям", які захочуть прийти з допомогою брунейським партизанам. Британія, рахуючись з можливістю розпалення на Борнео партизанської війни, приготовила до виїзду туди 2.000 дальших вояків, а Поте Сарасіян, лякаючись, щоб раптом не постав в південно-східній Азії новий воєнний театр, висловив думку, що найкраще було б, як би у тих спірних територіях перевести плебісцит. Тим часом британці й індонезійці пожвавили в тому обширі свою морську й летунську стежну службу.

Фармацевт остерігає проти ліків, купованих не на рецепту

Нюарк, Н. Дж. — Віце-президент Стейтового Фармацевтичного Товариства Абрагам Рубін остерігає, щоб люди не купували тих ліків, які не є продавані на рецепту, або які продаються не в аптеках, тільки в різних великих крамницях. Безпечно купувати тільки ті ліки, які припише лікар. Ляїк не може знати, чи ним куплений лік не має якогось такого складника, який є шкідливий для його організму. Той самий лік може бути успішним для однієї особи і її вилікувати з недуги, але іншій особі він може бути шкідливим, хоч і в неї є подібні вияви болів, як в першої. І так діябетик не сміє заживати ліку, в якому є цукор. „Медицина може бути смертельною зброєю", і кождий лік, куплений не на рецепту, — це не те саме, що куплений товар у крамниці. Тому при закупах ліків треба добре вважати. Не вільно тримати ліків в таких місцях, де б їх могли знаходити діти, бо це може спричинити нещастя для дітей, які все починають їсти.

Слідство виявляє, що уряд має забагато олива й цинку між стратегічними сирівцями

Вашинґтон. — Сенатська Слідча Підкомісія, очолювана сенатором демократом Стюартом Саймінґтоном із Мізурі вже третий день переслухувала колишнього директора Уряду Оборонної Мобілізації в роках 1953/57 за президентури Д. Д. Айзенгавера д-ра Артура С. Флеммінґа і ствердила, що уряд має між стратегічними матеріялами 4 рази забагато олива і аж 8 разів забагато цинку. Між прізвищами свідків є й такі відомі політики, як три колишніх члени Айзенгаверового кабінету: секретар внутрішніх справ Даґлес МекКей, секретар торгівлі — Сінклер Вікс і секретар скарбу — Джордж М. Гомфрі. Стверджено, що Флемміnґ затвердив видатки на закуп за $100 000 000 алюмінію після інтервенції адвокатської фірми колишнього республіканського кандидата на президента Томаса Е. Дюї. Стверджено, що уряд і далі купує алюміній, хоч в складах має запасів аж 765 000 тонн.

Плянують обмежити безплатний виїзд конґресменів за кордон

Вашинґтон. — Палатна Комісія Правил нараджується над внесеним проєктом, щоб значно обмежити виїзд конґресменів за кордон на державний кошт. Згідно з теперішнім станом конґресмен міг легко виїхати під час літніх вакацій до якогобудь чужого краю в Азії чи Африці, якщо тільки цього йому забажалося, бо це його нічого не коштувало. Згідно з запропонованою зміною могли б за кордон на кошт держави виїжджати члени Конґресу тільки в дійсно конечних справах, щоб перевірити якісь важливі проблеми, над якими нараджуються в Конґресі. Але запропоноване обмеження відноситься тільки до виїзду за кордон, і конґресмени могли б надуживати свого становища та безплатно подорожувати по цілих ЗДА. Голова Палатної Комісії Правил конгресмен демократ із Вірджінії Говард В. Смит заявив в цій справі: „Я не знаю, чи взагалі ми зможемо коли-будь припинити ті надужиття".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СОЮЗОВЦІ! Ваш Відділ Українського Народного Союзу — це Ваша родина, Ваша вужча громада, Ваша установа! Місячні чи річні, як і кожні інші збори Вашого Відділу вирішують важливі справи, що відносяться до Вас особисто, до Вашої родини і Вашої спільноти. Тому, Ваша участь у цих зборах мусить бути обов'язкова, бо вона є у Вашому найкращому інтересі; То ж приходіть усі на збори свого Відділу та спільно, всією громадою, подбайте про спільну кращу долю. На місячні збори обов'язково приносіть свої вкладки і вкладкові книжечки, вирівнюйте всі свої організаційні зобов'язання та вимагайте цього від інших. На річних зборах подбайте, щоб Ваш Відділ мав найкращу Управу і самі не вімовляйтесь від обов'язків урядовця, якщо Вам такі обов'язки повірять члени. На збори приходіть точно! В Українському Народному Союзі наша будучність!

У найближчому часі відбудуться збори:

СУБОТА, 9-го ЛЮТОГО 1963:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва св. І. Хрестителя, Відд. 270, в год. 7:00 веч., в УНДомі. Проситься всіх членів прибути на Збори. — В. Жуковський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Відд. 204, в год. 6:00 веч., в залі укр. прав. церкви св. Володимира, 206-208 Іст 11-та вул. — В. Гасій, секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні Збори Т-ва ім. М. Грушевського, Відд. 219, в год. 7:00 веч., при 675 So. 19th Street. — Н. Воднар, предс.; М. Дж. Юров, секр.

НЕДІЛЯ, 10-го ЛЮТОГО 1963:

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні Збори Т-ва ім. І. Франка, Від. 334, в год. 1:00 по пол., в УНДомі, при Вест 14-ій вул. Всіх членів і симпатиків запрошується на Збори. — Управа.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні Збори Відд. 251, зараз по великій Службі Божій, в залі церкви св. ап. Петра і Павла, при Вест 7-ій вул. — В. Козир, предс.; Т. Шмаґала, секретар.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Місячні Збори Б-ва св. Василія Великого, Відд. 364, в год. 2:00 по пол., в УНДомі, при 3161 East 93rd St. — На Річних Зборах обрано Управу в такому складі: В. Врездун, предс.; М. Кукіз, заст.; В. Владика, фін. секр.; С. Павлишин, заст.; Є. Макарик, кас.; А. Малицький, заст. М. Сентий, Й. Небожук, Й. Красно — Конт. Комісія.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні Збори Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 367, в год. 1:30 по пол., в церковній залі. — Просимо всіх членів прибути та вплатити вкладки. — Ю. Кушнір, предс.; Т. Песко, кас.; В. Попович, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні Збори С-ва Рожд. Пресв. Богородиці, Відд. 36, в год. 4:30 по пол., в церковній залі. — Рівночасно подається до відома, що опікункою хворих на Вест Сайд на 1963 рік є Ксеня Лялька. — А. Стрілець, предс.; К. Ярославська, кас.; С. Гунька, секр.

ДІТРОЙТ, Миш. — Місячні Збори Відд. 146, в год. 1:00 по пол. — Подається до відома склад нової Управи на 1963 рік: І. Підперигора, предс.; М. Мухній, рек. секр.; Вол. Гриньків, кас.; С. Хомяк, фін. секр. Контр. Комісія: Т. Баран, Д. Липцян. — Збори відбуватимуться в цьому році кожної дружої неділі в місяці, в год. 1:00 по пол., в Укр. Амер. Осередку, при 2965 Carpenter St., а саме: 10-го лютого, 10-го березня, 14-го квітня, 12-го травня, 9-го червня, 14-го липня, 11-го серпня, 15-го вересня, 13-го жовтня, 10-го листопада, та 15-го грудня. У випадку якоїнебудь зміни, члени будуть про це повідомлені.

ЗБОРИ ВІДБУЛИСЯ:

AMBRIDGE, Pa. — На Річних Зборах Б-ва св. о. Миколая, Відд. 276, що відбулися 9-го грудня мин. року, обрано слідуючу Управу на 1963 рік: М. Фук, предс.; С. Ратиґан, заст.; С. Іваницький, секр. і кас.; Й. Прокопович, рек. секретар. Контр. Комісія: Й. Прокопович і С. Ратиґан. Тростісти: В. Кепіт, З. Коваль. Т. Фізор, господар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Т-во „Жидачів", Відд. 393 відбуло Річні Збори дня 20-го січня 1963 р., на яких обрано Управу в такому складі: В. Гордишинський, предс.; П. Р. Бойко, секр.; Й. Серафин, пом. секр.; Є. Баланда, кас. Й. Заволюк — голова Контр. Комітету.

НЮ БРУНСВИК, Н. Дж. — На Річних Заг. Зборах Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 353, які відбулися 27-го січня ц. р., доповнено Управу в складі: П. Грабович, предс.; Ю. Тарнавський, заст.; М. Семчишин, кас.; Н. Василюк, секр. Контр. Комісія: А. Ткачук і Т. Дзис. Збори відбуватимуться як і давніше. Рівнож подається до відома, що на Річних Зборах ухвалено одноголосно даток у висоті 100 долярів на фонд Катедри Українознавства.

АКРОН, Огайо. — На Річних Зборах Б-ва Сош. Св. Духа, Відд. 295, що відбулися 20-го січня ц. р., в залі укр. церкви, при 1866 Brown St., обрано новий склад Управи: Т. Кость, предс.; В. Велей, заст.; С. Мотрович, кас.; В. Галамай, заст.; В. Пулк, секр.; В. Лесняк, заст. Контр. Комісія: Н. Іваницук, П. Яцечко і П. Ґайда. К. Зепко, І. Куцик і І. Голубка — опікуни хворих. С. Берегуля — господар.

Посмертні згадки

Іван МИЧ, — член Відділу 270 УНСоюзу в Джерзі Ситі, Ню Джерзі, помер в неділю, 3-го лютого 1963 року. Похорон із пох. заведення John T. Burke, 3279 Hudson Blvd., в середу, 6-го лютого 1963 р., до української кат. церкви св. ап. Петра і Павла, а опісля на цвинтар Holy Cross Cemetery. — Вічна Йому Пам'ять!

Управа Відділу

Ксеня ШАМІН — членка 204 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, Н. Й., померла 26-го січня 1963 р. Покійна народилася в селі Мічиньців, пов. Бережани в 1898 році. Покійна полишила у смутку мужа Михайла, дві дочки: Анну і Марію, трьох синів: Богдана, Івана і Петра. Похорон відбувся 30-го січня ц. р. з пох. заведення П. Яреми, до церкви св. Юра в Ню Йорку. Покійну поховано на цвинтарі Кальварія. — В. Їй П.!

В. Гасій, секр.

Софія ЧАЙКА — членка Б-ва св. Димитрія, Відд. 288 УНСоюзу в Бетлегемі, Па., померла в дні 2-го січня 1963 р., проживши 67 років. Покійна народилася в с. Станікенчі, пов. Тернопіль, Зах. Україна. Полишила у смутку чоловіка Юрка, брата Левеня, доньку Марію та синів: Володимира, Юрка і Василя. Покійну поховано на цвинтарі св. Спасителя в Бетлегемі, Па., при участі Родини, Членів Б-ва і Знайомих. — В. Їй П.!

Д. Мушастий, секр.

Семен МИХАЛЬЧАК — довголітній та взірцевий член Т-ва „Мир", Відд. 324 УНСоюзу у Філядельфії, Па., упокоївся в Бозі в дні 19-го січня 1963 р. Покійний народився 1895 року в селі Яробе, пов. Ліско, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину та дві замужні дочки: Марію і Анну. Покійного поховано на Факс Чейсі. — Вічна Йому Пам'ять!

І. Струк, секр.

Мирон Євген ОТРОК — від 1945 року член Т-ва „Чорноморська Січ", Відд. 14 УНСоюзу в Нюарку, Н. Дж., згинув трагічно в дні 5-го грудня 1962 року, їдучи автом на університет Ратґерс до Ню Брансвику, Н. Дж., де небавом мав одержати диплом інженера. Покійний був співпрацівником книжки автора Francis Dvornik п. заг. "The Slaws in European History and Civilization", де є дуже багато опису про українські визвольні змагання. — Похорон відбувся при великій участі Родини та Приятелів, до укр. греко-кат. церкви св. Марії в Ню Брунсвику, а далі на цвинтар св. ап. Петра й Павла в цьому ж місці. — Вічна Йому Пам'ять!

Управа Відділу

ТАРЗАН, ч. 4978. Презервер вияснив.

— Ваших жінок обрано для подружжя — заявив у висновку Презервер. Вони матимуть привілей виховати гарних синів кіанітам.

— Сторожі! Заберіть полонених до їх квартир. Спіть здорово . . .

— Бо завтра ви розпічнете службу на моїх хліборобських полях . . . до кінця вашого туземного життя!